

N:o 145.

Af herr **Thorsson**, *om restitution till hotellaktiebolaget Continental i Ystad af erlagd brännvinsförsäljningsavgift.*

Vid tiden för tillkomsten af den nya lagstiftningen rörande brännvinsförsäljningen bedrefs af O. Th. Lindgren sådan försäljning i samband med gästgifverirörelse i Ystad, och fortsattes denna rörelse efter hans fränfälle af hans änka fru Henriette Lindgren. Då rörelsen, sedan bolag bildats i staden för brännvinshandelns ordnande, ur olika synpunkter ansågs mindre önskvärd, sökte stadens myndigheter upprepade gånger genom anställande af rättegång få densamma förklarad olaglig, hvilket emellertid alltjämt misslyckades. Äfven under de senaste åren anhängiggordes sådan rättegång af stadens drätselkammare mot änkefru Lindgren, hvilken af rådstufvurätten förklarades obehörig att vidare utöfva rörelsen. Hofrätten, dit fru Lindgren vädjade, upphäfdde emellertid rådstufvurättens utslag och ogillade drätselkammarens talan.

Af hvilken olägenhet för staden den ifrågavarande rörelsen ansetts vara framgår bland annat däraf, att, under det i det förslag till förordning angående försäljning af brännvin, som af Kungl. Maj:t förelades 1905 års riksdag, den staden Ystad tillkommande högsta andelen af brännvinsförsäljningsmedlen upptogs till 33,000 kronor, herr Hans Andersson i Västra Nöbbelöf i till nämnda Riksdag ingifven motion med hänvisning till tillvaron af den privilegierade rättigheten och densammas inverkan på resultatet af spritförsäljningsbolagets i Ystad verksamhet samt till den utredning i frågan, som åstadkommits af stadsfullmäktige i Ystad, föreslog ofvannämnda maximandels höjande till 52,000 kronor.

Genom köpekontrakt den 27 november 1906 köpte herrar Salomon Smith, Emil A. Borg och G. S. Kemner af änkefru Lindgren fastigheterna n:r 161 b och 168 i kvarteret Paul i Ystad, i hvilka den nu ifrågavarande rörelsen af henne utöfvats, med tillträdesrätt den 1 januari 1907. Köparnes afsikt härmed var dels att få bort en för staden ekonomiskt ogynnsam, privilegierad rättighet och dels att få till stånd ett tidsenligt hotell i staden. Fru Lindgren anmälde i skrifvelse af den 30 december 1906 till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus län, att hon till följd af försäljningen icke vidare komme att själf eller genom annan besörja gästgifverihållningen jämte åtföljande minuthandeln med och utskänkning af brännvin. I sammanhang härmed hemställde fru Lindgren *dels* om återbekommande af den del af försäljningsafgiften för försäljningsåret $\frac{1}{10}$ 1906— $\frac{30}{9}$ 1907, 9,000 kronor, som belöpte på tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{3}$ 1907, *dels ock* att utdebitering af försäljningsafgift för tiden $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{9}$ 1907 icke måtte äga rum. Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förklarade emellertid i resolution den 23 april 1907, att som fru Lindgren icke i den ordning, som bestämdes i 16 § 2 mom. af kungl. förordningen om försäljning af brännvin m. m. den 24 maj 1895, uppsagt den henne tillkommande rätt till brännvinsförsäljning, kunde hennes yrkande om restitution af redan erlagdt belopp icke bifallas; och blef försäljningsafgift för den återstående delen af försäljningsåret i vanlig ordning debiterad och uttagen. Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut fastställdes af kammarrätten, där fru Lindgren anfört besvär, genom utslag den 5 februari 1908 samt af Kungl. Maj:t efter det, sedan fru Lindgren emellertid affidit, hennes sterbhusdelägare fullföljt besvären, genom utslag den 10 juli 1908, och förklarade Kungl. Maj:t i anledning af nämnde sterbhusdelägaras anhållan, att, därest besvären icke ansåges förtjäna afseende, Kungl. Maj:t af nåd täcktes medgifva restitution, att hvad i öfrigt af klagandena anförts icke förtjänade afseende.

Ehuru besvären, såsom af det ofvan anförda framgår, af formella skäl anförts af änkefru Lindgren och hennes sterbhusdelägare, var det i själfva verket icke deras intresse, som stod på spel. I det ofvan angifna köpekontraktet fanns nämligen stipuleradt, bl. a., att *köparne* skulle vidkännas alla å fastigheterna efter tillträdesdagen belöpande utskylder och onera, »*därtill äfven inberäknadt spritskatt*». Köpet hade af de ursprungliga köparne öfverlåtits å Hotellaktiebolaget Continental i Ystad med skyldighet för bolaget att fullgöra köpeaftalet. De af fru Lindgren erlagda försäljningsafgifterna blefvo henne sålunda godtgjorda af hotellbolaget. Detta senare förvärfvade af Ystads Spritförsäljningsaktiebolag rättighet

till bedrivande af brännvinsutskänkning i fastigheterna från den 1 januari till och med den 31 mars 1907, vid hvilken tid ombyggnad af hotellet tog sin början, samt vidare från den 1 oktober samma år, hvilken sistnämnda rättighet bolaget alltjämt utöfvar.

Utom det att sålunda afgift för nio månader erlagts för en rättighet, som icke begagnats, har för tre månader af samma tid afgift i annan ordning erlagts för rörelse, som drifvits i den upphördas ställe, hvarförutom stat och kommun genom spritbolaget på grund af genom den privilegierade rörelsens nedläggande ökad vinst erhållit betydligt stegrad utdelning. I detta hänseende torde få åberopas följande uttalanden af styrelsen för Ystads Spritförsäljningsaktiebolag i dess redogörelse för bolagets verksamhet under tiden $\frac{1}{10}$ 1906— $\frac{30}{9}$ 1907:

»Såsom ofvan antydts har från och med ingången af år 1907 den rättighet till försäljning af brännvin å hotell du Sud, som i sammanhang med gästgifverihållning utöfvats af änkefru Lindgren, upphört genom nämnda hotells inköp af enskilda personer. Till detta ändamål har spritbolaget bidragit med ett belopp af 35,000 kronor, hvarå utfärdats förbindelse, att betalas med en tiondedel af beloppet årligen, utan räntebetalningsskyldighet. Bolagets styrelse har härvid handlat i full förvissning om att med nu nämnda rättighets upphörande fördelar af sådan betydighet vore förbundna, att de mer än uppvägte den utgift, som för deras vinnande erfordrades från bolagets sida. Redan resultatet af detta års verksamhet bär ett tydligt vittnesbörd därom, oaktadt fördelarna visat sig endast under 9 månader af året och ej ens detta i full utsträckning, enär verksamheten å stadens förnämsta hotell på grund af detsammans restaurering legat nere. På grund af rättigheten i fråga utöfvades dels en omfattande minuthandel med spirituosa, hvilken visserligen på grund af nya brännvinsförsäljningsförordningen skulle kommit att upphöra den 1 oktober 1907, men hvilken under den öfriga tiden kunde antagas komma, i likhet med hvad förhållandet visat sig vara, särskildt under december månad 1906, att förorsaka stort afbräck i bolagets rörelse. För krogrörelsen, hvilken liksom hotellrörelsen utan hinder af nya brännvinsförsäljningsförordningen kunde fortsättas, gällde icke de restriktiva och kontrollbestämmelser, som stadgats i afseende å rörelsen på bolagets krogar, och denna rörelsens fortsättande skulle följaktligen alltjämt kommit att lägga hinder i vägen för fullt uppnående af den verkan, som med berörda bestämmelser afsetts, äfvensom i betydlig mån bidraga till minskande af bolagets vinst. Härtill kom, att hotellrörelsen bedrefs på ett sätt, som väckte allmänt klander. Den rättgång, som af staten anhängiggjorts angående rättighetens upphäfvande, hade

i kungl. hofrätten öfver Skåne och Blekinge utfallit till rättighetshafvarens fördel. Utsikterna till att på laglig väg få bort denna rörelse syntes härmed i hög grad reducerade.

Till de fördelar, hvilka enligt hvad nu framhållits uppnåtts genom upphörande af den å hotell du Sud utöfvade rättigheten, komma de rent positiva, att såväl vinsten af krogrörelsen därstädes som äfven den afgift, som kan betingas för öfverlåtelse af utskänkningsrätten å hotellet, hädanefter kommer bolaget tillgodo. Det torde äfven i detta sammanhang böra framhållas, att samtliga i år vidtagna och nu planerade reformer i bolagets verksamhet blifvit möjliggjorda endast genom inköpet af hotell du Sud och därmed följande upphörande af den där bedrifna brännvinsförsäljningen.

Det torde i detta sammanhang böra erinras därom, att, därest enligt Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 12 juli 1907 ägare af gästgifveri, hvilken på grund af bestämmelserna i 10 § af förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 är berättigad att fortfarande efter den 1 november 1907 utskänka brännvin, afstår från den honom sålunda tillkommande utskänkningsrättigheten, må till honom utbetalas ersättning med 10 öre för hvarje liter af det litertal, hvartill brännvinsförsäljningen vid gästgifveriet blifvit beräknad i medeltal för de tre försäljningsåren 1 november 1904—31 oktober 1907, att utgå af vissa andelar af brännvinsförsäljningsmedlen. Detta innebär, att därest änkefru Lindgren gjort sådan afsägelse, hon skulle ägt uppbära ett belopp af 6,000 kronor årligen under sin återstående lifstid».

»Vinstresultatet af detta års verksamhet kan betraktas som särdeles tillfredsställande. Fördelaktiga inköp hafva visserligen härtill afsevärdt bidragit, men i all synnerhet har förvärfvandets af Hotell du Suds rättighet och genom den där bedrifna brännvinshandelns upphörande vunnen ökning i omsättningen bidragit till den höga vinstsiffran, hvilken, oberäknadt erlagda afgifter för rättigheter, är 14,876 kronor 96 öre högre än något föregående år.»

Då den på tiden $1/1$ — $30/9$ 1907 belöpande andelen af försäljningsafgiften utgör 6,750 kronor, framgår af det nu anförda, att vinstökningen uppgått till mer än dubbelt så mycket som nämnda andel af afgiften och öfverstiger afgiften för hela försäljningsåret, 9,000 kronor, med $2/3$ af densamma belopp.

Spritbolagets vinstutsikter för innevarande försäljningsår ställa sig, efter hvad jag från sakkunnigt håll inhämtat, än gynnsammare än under föregående år, enär fördelen af den privilegierade rättighetens nedläggande

visat sig under hela räkenskapsåret, och så kommer säkerligen allt framgent att blifva fallet. Detta påstående kommer med all säkerhet att bekräftas af den redogörelse öfver spritbolagets verksamhet under senaste räkenskapsåret, hvilken kommer att föreligga under februari månad 1909.

Genom Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 12 juli 1907 har, såsom i spritbolagsstyrelsens här ofvan refererade berättelse, framhålltis, stadgats, att viss ersättning må utbetalas till gästgifvare, som afstår från honom tillkommande rätt att fortfarande efter den 1 november 1907 utskänka brännvin. Det har således ansetts önskvärdt att, äfven med ekonomisk uppoffring för staten, få bort dylika privilegierade försäljningsrättigheter. Genom enskilda personers inköp af den ifrågavarande, af fru Lindgren utöfvade rättigheten har denna förmån för stat och kommun vunnits utan någon som helst uppoffring från statens sida. Däremot hafva, såsom visats, de enskilda personerna för detta ändamåls uppnående gjort kännbara ekonomiska uppoffringar.

Då dessa uppoffringars resultat kommer spritbolaget och genom detta det allmänna tillgodo, synes det icke vara annat än en enkel gärd af rättvisa, att staten håller de enskilde skadeslösa för deras åtgöranden i denna angelägenhet.

Om statens myndigheter af rent formella skäl ansett sig förhindrade undanrödja det uppkomna missförhållandet, vågar jag med denna motion vända mig till Riksdagen, som, obunden af dylika formaliteter, äger fatta beslut, och vågar jag hysa den förhoppning, att Riksdagen måtte medgifva den restitution, som myndigheterna ansett sig förhindrade bifalla.

På grund af hvad jag sålunda anfört, hemställer jag vördsamt,

det Riksdagen ville besluta att medgifva hotellaktiebolaget Continental i Ystad restitution af 6,750 kronor, utgörande af bolaget erlagd försäljningsafgift för tiden $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{9}$ 1907 för den af fru Henriette Lindgren i Ystad intill förstnämnda dag utöfvade rättighet till brännvinsförsäljning i Ystad.

Stockholm den 26 januari 1909.

F. W. Thorson.